

กิเลสอำพราง

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๘

ณ วัดป่าสันติธรรมาราม ต.คลองตากคต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เป็นสิ่งที่ประเสริฐที่สุด ประเสริฐมากๆ คุณิ มันเป็นสมบัติสาธารณะ กลาง เขาเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม เกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม เราเป็นมนุษย์ ถ้าพูดถึงศรัทธาทั่วไป ทุกคนอยากเกิดเป็นเทวดา ทุกคนอยากเกิดเป็นทิพย์ เพราะมีความสุข แล้ว เกิดเป็นนรกอเวจีละ อันนั้นก็เป็นการทุกข์ สมบัติสาธารณะกลาง คือเป็นมนุษย์ เพราะมนุษย์มี ร่างกายกับจิตใจ เราได้เกิดเป็นมนุษย์ เป็นสถานะ อริยทรัพย์

สิ่งที่เป็นอริยทรัพย์ คุณทางการกีฬาเขาจะ ร่างกายของมนุษย์ เวล่านักกีฬาเขาจะมีจุดสูงสุด ของเขาหนหนึ่ง นักกีฬามีจุดสูงสุดของหนหนึ่ง แล้วก็ชราภาพไป เขาก็เอาประสบการณ์ของเขาไปเป็นอาชีพของเขา นั่นเป็นนักกีฬา นักกีฬาเพราะอะไร เพราะมีการแข่งขัน เขาต้องใช้ ร่างกายของเขาแข่งขัน เพราะมันเป็นวัตถุที่เป็นสถิติ ที่เขาจับต้องได้

แต่เรื่องของหัวใจละ เรื่องของหัวใจ มันจุดสูงสุด ในปัจจุบันนี้จุดสูงสุดของเรา เรามีความ เชื่อ เรามีความศรัทธา มีความเชื่อ มีความศรัทธา เป็นความสูงสุดของโลกมนุษย์นะ แต่ธรรมละ ธรรมจุดสูงสุด เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าออกแสวงหาณะ สร้างสมบุญญาธิการมา เป็นพระโพธิสัตว์ สิ่งที่เป็นพระโพธิสัตว์ สละมาขนาดไหน สละชีวิต สละมาทุกอย่าง แล้วไม่ใช่ สละแบบโดนบังคับขู่เข็ญนะ สละแบบความพอใจ

ถ้าสละแบบความพอใจ คุณทานสิ เราทำทานกัน ถ้าเรามีความศรัทธา มีความเชื่อ เราจะมี ความสุขของเรา ถ้าเราทำทานโดยการบังคับ คุณิ ทางราชการเขาบังคับ เขาต้องการหาตัวเลขของเขา เขาบังคับ เราทำของเราโดยที่มันจิตใจดี แต่ถ้าเราทำด้วยความศรัทธาของเรา เราจะมีความสุข ของเรา

พระโพธิสัตว์ เวลาเสียสละ เสียสละจากหัวใจ มีหัวใจ เพราะหัวใจ การเปิดกว้าง การกระทำอันนั้นจะให้ผลมาก แต่การกระทำของเรา การกระทำของเราเนี่ยจุดสูงสุดของโลกมีเท่านี้ มันถึงเวียนไปในวัฏฏะ

“ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” ทำคุณงามความดีต้องเป็นคุณงามความดี จะมีศาสนา ไม่มีศาสนา ล้างจะอันนี้เป็นความจริง “ทำดีต้องได้ดี ทำชั่วต้องได้ชั่ว”

แต่เวลาเป็นศาสนาละ ตัวศาสนาลึกซึ้งกว่านั้นนะ ทำความดี คนคิดดีนี่แยกจากคนคิดชั่วอีก เพราะมันคิดดีของมัน นี่กิลีสอำนาจนะ มันอำนาจว่าสิ่งนี้เป็นธรรม ความดีของโลกนี่สิ่งนี้เป็นธรรม กิลีสอำนาจ ทั้งๆ ที่ว่าเป็นธรรมนะ ถ้าเป็นธรรมกิลีสอำนาจต้องฆ่ากิลีส อำนาจมาเพื่ออะไรละ? ก็เพื่อจะให้เราหลงไหลไปในความหลงของกิลีส

ถ้าเป็นกิลีส เป็นสิ่งที่เราเกิดเราตาย นี่เพราะมือวิชา

อวิชา ปจฺจยาสงฺขารา สงฺขารปจฺจยา วิญญาณํ เพราะจิตดวงนี้มีอวิชาครอบงำอยู่ มันถึงพาเกิดพาตาย สิ่งที่เกิดพาตายคือเชื้อไขในจิตใจ ปฏิสนธิจิตนี้สำคัญมาก แต่ปัจจุบันนี้ เราไปคิดว่าวิญญาณคืออะไร? วิญญาณมีโสทวิญญาณ ฆานะวิญญาณ ชิวหาวิญญาณ วิญญาณคือวิญญาณอายตนะ เราเข้าไปเจอวิญญาณเปลือกๆ เวลาสุข เวลาทุกข์อยู่ตรงนี้

“เปลือก” ผลไม้ถ้าไม่มีเปลือก มันรักษาผลไม้ไม่ได้

นี่ก็เหมือนกัน เปลือกของใจ “ขันธ” ขันธไม่ใช่จิต ขันธมันเป็นอาการที่เกิดดับ สิ่งที่เกิดดับมันเป็นสิ่งที่กระทบ ผลไม้เวลามันไปอยู่ที่ไหน ถ้าเปลือกของเขาแข็งแรง เปลือกของเขาไม่เปิดออก เขาจะรักษาเนื้อของเขาได้ สิ่งนี้มันเป็นสิ่งที่ว่าผลไม้รักษานะ แต่ตัวผลไม้ละ? คือผล ตัวผลไม้ คือเนื้อ เนื้อผลไม้มันให้คุณประโยชน์มหาศาล

นี่ก็เหมือนกัน เราไม่เคยเห็นตัวจิต ตัวจิต ตัวจิตคือตัวธาตุรู้ แล้วอาการของจิตนี้ตัวเปลือกผลไม้ สิ่งนี้มันเกิดอารมณ์ความรู้สึก มันเกิดดีเกิดชั่ว เราคิดเราแต่ง เราคิดไป เราปรุงไป แต่งไปตามแต่สิ่งที่เกิดดับนี้ไง เราอยู่ได้แค่เปลือกผลไม้ เราอยู่ได้แค่อาการของใจ สิ่งที่อาการของใจ แล้วว่าสิ่งนี้ดีหรือไม่ดีเพราะมันมีอะไรละ? มันมีอาการ มันไม่ใช่เกิดขึ้นโดยตัวมันเอง มันเกิดขึ้นจากจิต เพราะจิตมีอวิชา ตัวอวิชา

ถึงว่า อวิชา ตัวอวิชาคืออะไร? คือความไม่รู้ไม่เข้าใจในสถานะการเกิดดับอันนั้น ไม่รู้สถานะการเกิดดับ เกิดมาจากไหนก็ไม่รู้ เกิดมาแล้วให้ความทุกข์กับตัวเองก็ไม่รู้ เกิดมาแล้วทำให้ตัวเองหลงไหลไปกับอารมณ์ความรู้สึกของตัวเองก็ไม่รู้ นี่กิลเลสมันเป็นอย่างนี้ แล้วมันอำพรางไว้แล้วเราก็เชื่อมั่นเพราะเป็นเรา เราเชื่อความเห็นของเรา เราถึงล้มลุกคลุกคลาน กันอยู่นี้

แต่ถ้ามีกรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาจากไหน เวลาจะค้นคว้านะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาบอก “ธรรมนี้มีอยู่แล้ว” ธรรมมีอยู่แล้วเพราะว่า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในภัทรกับเป็นองค์ที่ ๔ พระศรีอริยเมตไตรยเป็นองค์ต่อไป สิ่งที่เกิดขึ้นมา สิ่งที่มีอยู่แล้ว สภาวะธรรมมีอยู่แล้ว ลึกซึ้งมาก แล้วคนที่เข้าไปค้นคว้า เข้าไปรู้ได้ต้องสร้างสมบุญญานุการมา

ผู้ที่รู้เองได้มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กับพระปัจเจกพระพุทธเจ้าเท่านั้น สาวก-สาวกะ เพราะอะไร เพราะสถานะของใจเรานั้นไม่มีความสามารถขนาดนั้น สาวก-สาวกะได้ยินได้ฟัง เราได้ยินได้ฟัง พระกรรมฐานถึงติดครุติอาจารย์ตรงนี้ ติดครุติอาจารย์ตรงที่กิลเลสอำพรางปราสาโลกนะ ปราสาโลกมันหลอกหลวงตัวเอง หลอกหลวงตัวเองแล้วเราพอใจ พอใจแล้วเราก็ออกไปข้างนอก

นี่มันอำพรางแล้วนี่เราก็หลอกไปข้างนอก หลอกไปข้างนอก หลอกสิ่งต่างๆ สังคม เห็นใหม่ เพื่ออะไร? เพื่อลากสักการะ “ลากฆ่าโมฆะบุรุษนะ” สิ่งนี้เวลาอยู่กับครูบาอาจารย์ ท่านบอกว่า “เป็นจี” จี้หมายถึงว่า เป็นเรื่องของโลกๆ เรื่องของธรรมมันสูงกว่าโลกมากน่ะ

คูติ เวลาร่างกายเราขยับถ่ายออกมา จี้เหงื่อ จี้โคล จี้เล็บ จี้ต่างๆ มันออกมาจากไหน? มันออกมาจากร่างกายเราขยับของเสียออกมาจากร่างกาย นี่ก็เหมือนกัน เรื่องของจี้คือเรื่องของลากสักการะ เรื่องของโลก แล้วถ้าพระไปติดในเรื่องอย่างนี้ ถ้าติด ติดมันมาจากไหนล่ะ เพราะมันอำพรางในใจของเรา เพราะใจเรอำพราง เห็นสิ่งนั้นมันเป็นประโยชน์ สิ่งนั้นเป็นประโยชน์เป็นศักยภาพ

“หวัจน” คูติ คูเวลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าไว้ “อำนาจเหมือนกองไฟ” ทุกคนอยากมีอำนาจ ทุกคนอยากเข้าไปกอดกองไฟไว้ กอดกองไฟไว้ มันมีแต่ความเร่าร้อนนะ เพราะอำนาจมีแต่ต้องรักษา คูติ คูษัตริย์สมัยพุทธกาลสิ เวลาบวชออกมา “ที่นี่สุขหนอ สุข

หนอ” เพราะท่านประพฤติปฏิบัติจนถึงสิ้นกิเลส จนพระไปฟ้ององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ว่าจะเป็นกษัตริย์น่าจะคิดถึง น่าจะคิดติดสุขอยู่ คิดแต่ตอนที่ เป็นกษัตริย์นะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงเรียกมาถาม “ทำไมเธอว่าอย่างนั้น?”

ขณะที่เป็นกษัตริย์นะ มีอำนาจมาก นอนไม่เคยมีความสุขเลย เพราะอะไร เพราะมีอำนาจ ใ้ทุกคน จุดสุดยอดของอำนาจ ทุกคนก็ต้องการอำนาจนั้น เขาจะต้องการต้องชิงอำนาจนั้น นอน สะดุ้งทุกวันทุกคืนไม่มีความสุขเลย ไปนั่งอยู่กับอำนาจ แต่เวลาเราสละออกมาอยู่โคนต้นไม้ พอ เราสละอำนาจ อำนาจไม่ได้อยู่กับเรา เขาก็แสวงหา ต้องไปอยู่กับผู้ที่ให้คุณให้โทษ เราสละนั้นมา เพื่อจะทำสงครามกับตัวเอง

ถ้าทำสงครามกับตัวเอง เวลาเราเอาชนะ ชนะที่ไหน? ชนะที่ใจ

อาการของใจไม่ใช่กิเลส อาการของใจ มันเป็นเรื่องแสดงออก เราดูจิตคุณนิสัยคนดี การ แสดงออกของเขา มันมาจากไหนล่ะ? มันก็มาจากสื่อเข้าไปถึงความคิดของเขา สื่อเข้าไปในจิต ของเขา สิ่งนี้ถ้าเราย้อนกลับ ทวนกระแสกลับไป ไปทำลายตรงนี้ พอทำลายตรงนี้หมด ความ เป็นไปของมัน เหมือนพลังงานอันหนึ่ง มันเป็นธรรมชาติอย่างนี้ คนเราเกิดมา มีธาตุ ๔ และขันธ์ ๕

ธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ มันเป็นผลของวิภวัญ เพราะเกิดเป็นมนุษย์เราต้องมีร่างกาย แล้วมี ร่างกาย เราต้องอยู่ในสังขม อยู่ในสังขม สังขมที่เจริญขึ้นมา สังขมที่เจริญก็สะดวกสบายขึ้นมา สังขมที่ล้ำหลัง สังขมที่ทุกข์ยากเขาก็ต้องแสวงหาของเขาอย่างนั้น แต่สุขทุกข์อันเดียวกัน อริยสังข์ อันเดียวกัน สมัยพุทธกาลก็อริยสังข์อันนี้ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรคอย่างนี้ ในปัจจุบันนี้ ทุกข์อันนี้ แต่เพราะเราไปเห็นว่าโลกเจริญ และโลกล้ำหลัง เราไปมองกันตรงนั้น เราถึงบอกว่าสิ่งนี้เป็นสิ่งที่ ล้ำหลัง...ไม่หรอก

ทุกข์มันเป็นอริยสังข์ ทุกข์เป็นความจริง ถ้าทุกข์เป็นความจริงนะ ถ้าเราย้อนกลับมาตรงนี้ เราจะย้อนกลับเข้าไปในเหตุที่เกิดทุกข์ ถ้าเหตุที่เกิดทุกข์ เราย้อนกลับไปใจ อย่าให้อำพราง อย่าให้ มันหลอกเรา กิเลสหลอกเราที่เราไม่รู้ เราไม่เข้าใจ ถึงคิด ติดถึงต้องอาศัยครู อาศัยอาจารย์ พระ กรรมฐานติดครูติดอาจารย์ตรงนี้

ตรงที่แบบว่า ถ้ากิลีสอำนาจของเราเนะ อำนาจเราแล้วเราออกไปแสวงเรื่องภายนอก อย่างนั้นเรายังพอรู้ตีกอยู่ เพียงแต่ว่าอำนาจของเรา กำลังของจิตมันอ่อนแอ มันโดนสิ่งที่ติดคั้นใน หัวใจมีอำนาจมากกว่า มันถึงจุดกระชากใจออกไปสภาวะแบบนั้น ถ้าเราจะซื่อสัตย์กับตัวเราเอง เราจะไม่ให้มันอำนาจ เราจะต้องใช้กำลังของเรา ใช้กำลังเรามาจากไหนล่ะ?

ถ้ากำลังของเรา “มือ” มือของเรานี้ถ้าเป็นปกติ มือของเราไม่มีบาดแผล เราจะทำงานสิ่งใด มันทำได้เต็มไม้เต็มมือเนะ มือเราถ้ามีบาดแผล คุณสิ แม้แต่เราไป สิ่งที่น่ามันยังแสบเลย แล้วถ้าสิ่งที่มันมีพิษ มันถึงต้องมีศีล

“ศีล” การฝึกฝน การปกติของใจ ถ้าเรามีศีล เวลาศีล ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ สิ่งนี้ มันเป็นศักยภาพ คุณนะ คูอย่างทหาร ทหารเวลาที่เขาจะมาเป็นทหารที่เป็นบรรจุเป็นทหาร เขาต้องผ่านโรงเรียน ผ่านการนักเรียนทหารมาก่อนใช่ไหม เขาถึงได้บรรจุออกมาเป็นข้าราชการ นี่ก็เหมือนกัน เราเป็นชาวพุทธ เราเป็นนักปฏิบัติ ศีลเราต้องมีโดยดั้งเดิมอยู่แล้ว จากอดีตตั้งแต่ก่อนเรานี้ เราจะทำผิดพลาดมาขนาดไหนก็แล้วแต่ สิ่งนั้นมันเป็นอดีต ในปัจจุบันนี้ ขณะเรานี้ เราอธิษฐานออกมาเป็นเดี๋ยวนี้ เป็นวิบัติเกิดมาเดี๋ยวนี้ ศีลเกิดขึ้นมาเดี๋ยวนี้

ถ้าศีลเกิดขึ้นมา ความปกติของใจ ใจนี้มันไม่มีนิเวศธรรม สิ่งที่นิเวศ คือความลังเล คือความสงสัย นิเวศธรรม ๕ พอมีความลังเลสงสัย มันก็ไปทอนกำลังของจิต กำลัง พอมันลังเลสงสัย คุณสิ เราจับสิ่งใดด้วยเต็มไม้เต็มมือ เราจับสิ่งนั้นด้วยมั่นคง แต่เราจับด้วยความหลวมๆ เราจับด้วยความไม่มีสติ เราจับไม่มั่น

กำลังใจก็เหมือนกัน ถ้าเราไม่มีนิเวศธรรม เรามีความมั่นคงของใจ การกำหนดความสงบของใจ ทำให้ใจเป็นปกติ ถ้าใจปกติก็เหมือนมือเราไม่มีแผล ถ้ามือเราไม่มีแผล มือเราจะไปทำอะไรก็ได้ ถ้าทำอะไรมันมีความองอาจกล้าหาญ ศีลจะเป็นพื้นฐานของใจ ถ้าศีลเป็นพื้นฐานของใจ ศีลคืออะไร? ศีลคือความปกติของใจ ถ้าใจมันปกติ มันก็ไม่แผดงฤทธิ์ออกไปตามอำนาจของกิลีส

สิ่งที่มันไม่เป็นปกติ ไม่เป็นปกติเพราะมันเป็นมโนกรรม สิ่งที่เป็นมโนกรรม ความคิดของเรานี้มันร้อยแปด อาบัติของจิตมันไม่มีเนะ อาบัติคือการกระทำผิดของใจ อาบัติคือผิด พระที่ทำผิดพลาดเป็นอาบัติ ถ้าเราเป็นคฤหัสถ์ก็เป็นความผิดศีล เราทำอะไรเป็นก้าวล่วงไปแล้วศีลขาดต้องต่อศีล ต้องขอศีลใหม่ แต่ถ้าเป็นพระ เป็นอาบัติ อาบัติเพราะอะไร เพราะสิ่งที่ได้ทำไปแล้ว กรรม

มันเกิดขึ้นแล้ว เพราะฉะนั้นกรรมเกิดขึ้นแล้วนี่เรามีสติสัมปชัญญะว่าสิ่งนี้ทำแล้ว มันเป็นเรื่องที่
ความผิดพลาด

แล้วถ้าเรามา นั่งภาวนา เห็นไหม นิเวศน์เกิดตรงนี้ ถ้านิเวศน์เกิดตรงนี้ต้องปลงอาบัติก่อน
สิ่งที่ปลงอาบัติ กรรมก็มีอยู่อย่างนั้น แต่เราปลงอาบัติเพื่อจะเริ่มต้นใหม่ การเริ่มต้นใหม่ ก็มีเรา
เป็นแผล รักษาแผลนั้นให้หาย ถ้ารักษาแผล เราจะทำอะไรมันจะทำได้ นี่กิเลสไม่มีอำนาจ ถ้ากิเลส
มีอำนาจ การประพฤติปฏิบัติของเรานี้มันอำพรางไป

เวลาเรายู่กับครูบาอาจารย์ ถ้ามีความสงสัย มีความลังเลในสิ่งที่เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่พระพุทธเจ้าว่าไว้ว่า “สิ่งนี้มี
อยู่แล้ว สภาวะธรรมมีอยู่แล้ว” แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปรู้ธรรม ไปบรรลุธรรม
ขึ้นมา ตรัสรู้ธรรมขึ้นมา นรก สวรรค์ ทุกอย่างมีอยู่พร้อม

คุณสิ เวลาบอกว่า สิ่งที่ไม่พยากรณ์ สิ่งที่มีอยู่แล้ว พระโมคคัลลานะ ลงมาจากเขาคิชฌกูฏ เห็น
เปรต เห็นต่างๆ แล้วยืม ลูกศิษย์ของพระโมคคัลลานะถามว่ามีอะไร พระโมคคัลลานะจะพูดต่อ
หน้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ขณะที่ตอนเย็นไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พูด
ต่อหน้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ลงจากเขาคิชฌกูฏ เห็นเปรตลอยมากกลางอากาศต่างๆ องค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “เราเห็นมานานแล้ว แต่เราไม่พูด” เพราะพูดไปใครจะเชื่อ

นี่ขนาดสิ่งที่เป็นนรก สวรรค์ สิ่งที่เป็นสถานะนะ แล้วสิ่งที่เป็นธรรมมันละเอียดอ่อนกว่า
นั้นอีก เพราะอะไร เพราะสิ่งที่เห็นก็อายตนะนี่ไง สิ่งที่เป็นอายตนะ สิ่งที่เป็นเปลือกผลไม้ สิ่ง
ที่เกิดอาการของใจ ความรับรู้ สิ่งที่ได้รับมันเป็นเปลือกเท่านั้น สิ่งที่เป็นเปลือกเรายังทิ้งกัน เรายังมี
หรือไม่มีหนอ เรายังจะเข้าใจ ยังไม่เข้าใจหนอ สิ่งนี้มันเป็นอาการต่างๆ

เวลาทำความเข้าใจของใจเข้ามานี่ อุบัติสมาธิ จิตเข้าไปถึงวงรอบ มันจะออกรู้เห็นต่างๆ
ถ้าจิตมันมีกำลังจะเห็นสภาวะอย่างนั้น เห็นสิ่งนี้คือการส่งออก เราจะไม่ส่งออกไป ถ้าเห็นเรา
ส่งออก อำพรางนะ กิเลสมันจะบอกเป็นผู้วิเศษ เราจะเป็นผู้วิเศษ เราจะรู้สิ่งต่างๆ

ผู้วิเศษไม่ใช่อริยสัจ ผู้วิเศษคือจิตมันพัฒนาขึ้นมา “อุตตริมนุสสธรรม” ธรรมที่เหนือ
มนุษย์ มนุษย์โลกเขาที่เป็นมนุษย์ เขาสถานะของมนุษย์ เขาก็ดำรงชีวิตของเขาอย่างนั้น วิชาชีพ
ของเขา เขาเรียนวิชาชีพสิ่งใดมา เขาก็ประกอบสัมมาอาชีพะของเขา

สิ่งที่ทางวิทยาศาสตร์ เขาจะพิสูจน์ขนาดไหน สิ่งนี้มันมีอยู่แล้ว แร่ธาตุต่างๆ ในโลกนี้มีอยู่มากมายเลย แล้วเขาจะเอาแร่ธาตุสิ่งใดมาทำเป็นสินค้า ทำเป็นเครื่องใช้ไม้สอยต่างๆ อันนั้นมันจะเจริญต่อไปข้างหน้า อันนั้นก็เพื่ออะไรล่ะ? ก็เพื่อผลประโยชน์ของเขา สิ่งที่เป็นประโยชน์ของเขา สิ่งที่เป็นวิชาชีพอย่างนั้น สิ่งนั้นเป็นเรื่องการพิสูจน์ของเขา แต่การพิสูจน์ของเรา เราย้อนกลับมาในหัวใจของเรา ถ้าเราย้อนกลับเข้ามาในหัวใจของเรานี้ ปัญญา มันเกิดสภาวะแบบใด ย้อนกลับมาถึงปัญญาของเรา ถ้าปัญญาเราจะเกิด เกิดมาจากไหน เกิดมาจากไหน

เพราะเวลาทุกข์ ทุกข์ที่ไหนล่ะ? ทุกข์ที่ใจ ไม่ให้มันอำพรางนะ ถ้ามันอำพรางเรา มันก็บอก “เรามีปัญญา เรามีความรู้ เรามีสถานะทางสังคม เราจะยอมรับความจริงไม่ได้ สิ่งที่เกิดขึ้นมานี่ ขณะที่อุปจารสมาธิ จิตมันส่งออกไปใด สภาวะแบบใด รู้สิ่งนั้นมาก็ไม่สามารถจะพูดได้”

พูดได้ ถ้าพูด ครูบาอาจารย์ สิ่งที่เราได้เห็นเราว่า นี่ผู้วิเศษ มันไปรู้เห็นของมันมา แล้วเวลาไปสนทนาธรรมกับครูบาอาจารย์ ต้องสนทนาธรรม พระกรรมฐานติดครูอาจารย์ตรงนี้ อย่างเช่นเราทำอะไรขึ้นมาเป็นผลงานขึ้นมา นักเรียนเขาจะไปส่งครูของเขา นี่ก็เหมือนกัน เราปฏิบัติอย่างไร เราก็เข้าหาครูอาจารย์ของเรา แล้วเราเห็นของเรา เรารู้ของเรา เราก็มีการโต้แย้งของเรา เพราะมันเกิดความเห็น เห็นนี้จิตมันจับแล้ว จับความรู้อันนี้ มันเกิดความรู้สึก มันยึดของมัน สิ่งที่ยึดของมันเราก็มารู้สึกว่าเราถูกต้อง นี่กิลเลสอำพรางอย่างนี้

แต่ครูบาอาจารย์บอกว่า สิ่งนี้เราออกไปรับรู้ ถ้าเกิดนิมิตเห็นสภาวะต่างๆ สิ่งนี้มีอยู่แล้ว แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกพระโมคคัลลานะ เห็นมาแต่ดั้งเดิม แต่สิ่งนี้มันไม่เป็นประโยชน์ ไม่พยากรณ์ แล้วไม่พยากรณ์ออกไป ไม่พูดออกไป เพราะคนที่เขาไม่เห็น สิ่งที่เขาควรจะเคารพว่า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม เป็นผู้ที่มียุทธธรรมสูงส่ง มีปัญญา มีปัญญาธรรม มีปัญญาคุณ มีเมตตาคุณ ทุกอย่างกับเรามหาศาล รื้อสัจธรรมสัตว์

แล้วถ้าพูดสิ่งที่ว่าเราคาดหมายไม่ถึง ความเคารพมันก็จะสงสัย แต่นี่เวลาพระโมคคัลลานะพูดอย่างนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์ว่า ไซ้ ไซ้ ไซ้ มันมีพยานหลักฐาน สิ่งที่เป็นพยานหลักฐานขึ้นมาเพื่ออะไร? เพื่อทำให้เรามั่นใจว่าสิ่งนี้มีอยู่ สิ่งนี้เป็นไปอยู่ แต่เราจะเห็นหรือไม่เห็นมันอยู่ที่อำนาจวาสนาของเรา

ถ้าเราเห็นของเราขึ้นมา เราก็คิดว่าเราเป็นผู้วิเศษ เราไปว่าสิ่งนั้นเป็นธรรม นี่กิเลสหลอก แล้วครูบาอาจารย์บอกว่า “สิ่งนี้มันเป็นที่อายคนนะจากภายนอก” ถ้าเราย้อนกลับมา ถ้าจิตมันสงบเข้ามานี่ มันจะเป็นความรู้สึกจากภายในของเรา

มือสะอาดหรือไม่สะอาด ถ้ามือมันสะอาดนะ สิ่งใดที่มันเป็นคุณประโยชน์หรือไม่เป็นคุณประโยชน์มันจะรู้ ขณะที่มือเราไม่สะอาด มือเรามีบาดแผล ลงไปในยาพิษนี้ ยาพิษเข้าไปในมือ มันเจ็บแสบปวดร้อนเรารู้นะ แต่ถ้าเราไปคิดในนิมิต คิดในต่างๆ นี่เราไม่รู้หรอก เราว่า “สิ่งนั้นเป็นธรรม สิ่งนั้นเป็นธรรม” นี่กิเลสมันอำนาจอย่างนี้

มันถึงต้องมีครูอาจารย์คอยชี้แนะ ถ้าคอยชี้แนะนะ ความเห็นของเรา กับ สัจจะความจริงเป็นธรรมที่ครูบาอาจารย์ท่านทรงในหัวใจ มันต่างกัน สิ่งที่แตกต่างกัน ครูบาอาจารย์จะต้องใช้เหตุผล จะต้องใช้วิธีการให้เห็นเหตุเห็นผล ถ้าเราทำอย่างนี้มันเป็นสภาวะแบบนี้ ทำได้อีกไหม? ถ้าทำได้ สิ่งที่ทำได้ คุณิ อาหารที่เรากิน เรากินอาหารมาวันนี้อิ่มท้อง แล้วมันจะมีหิวโหย ความหิวโหยจะเกิดขึ้นกับเร่อีกไหม? แน่นอน เพราะอาหารมันโดนย่อยสลายไป พ่อย่อยไปเราต้องหาอาหารใหม่เติมเข้าไป นี่เรื่องของอาหารนะ

แต่เรื่องของจิตละ จิตมันจะตั้งมั่นด้วยอะไร? ด้วยสติ ด้วยคำบริกรรม นี่อาหารของใจ

จิตเสวยอารมณ์ ความรู้สึกของใจมันเสวยอารมณ์ รสชาติของกิเลส กิเลสมันพาให้เสวย พาให้รับรสชาตินั้น สิ่งทีพอใจ สิ่งที่ต้องการ ปฏิบัติธรรมก็อำนาจไว้ นี่เป็นธรรม สิ่งทีออกรู้ นี่เป็นธรรม...เป็นธรรมอย่างนี้ มันออกรู้ต่างๆ

ความออกรู้นะ เวลาเรากำหนดพุทโธๆ ทำไมมันไม่ยอมกำหนดละ กำหนดพุทโธๆ นี่คำบริกรรม เราระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ระลึกชื่อก่อน ถ้าเรายังค้นคว้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่เจอ คือพุทโธ ผู้รู้ ทั้งๆ ที่ว่า จิตกับร่างกายอยู่ด้วยกัน เราเป็นมนุษย์ เรามีร่างกาย ปฏิสนธิจิต ปฏิสนธิในครรภ์ของมารดา เกิดมาเป็นเรา เกิดมาเป็นเราแล้วออกมา เราเป็นมนุษย์แล้ว จิตอยู่ที่ไหน

ถ้าจิตไม่สงบไม่เห็นหรอก ถ้าจิตมันสงบเข้ามา มันปล่อยวางเข้ามา ปล่อยวางเล็กๆ นะ เป็น อัปนาสมาธิ สักแต่ว่ารู้ นะ มันปล่อยเข้ามา พุทโธๆ จิตมันสงบเข้ามาเรื่อย จากขณิกสมาธิ

ว่างชั่วคราว อุปจารสมาธิ มันลึกเข้ามาขนาดไหน จนสงบเข้าไปเป็นอัปนาสมาธิ รวมเข้ามานะ
 สักแต่ว่ารู้ มันปล่อยวางหมด

คุณสิ เวลาพระอรหันต์สมัยพุทธกาล เวลาเข้าสมาบัติ ดับหมด สิ่งที่ตั้งดับหมดนะ แม้แต่เกิดไฟ
 ป่า สิ่งใดมาจะเผาร่างกายนั้นไม่ได้เลย ขณะที่จิตสงบมันจะมีคุณสมบัติของมันมหาศาลเลย นี่ก็
 เหมือนกัน อัปนาสมาธิมันไม่ได้เข้าสมาบัติ แต่จิตมันรวมเข้ามา ถ้าจิตรวมเข้ามามันปล่อย
 ร่างกายได้ ความปล่อยร่างกายอย่างนี้มันปล่อยโดยแรงของสมณะ มันปล่อยโดยจิตมันหดตัวเข้า
 มา จิตมันหดตัวเข้ามาเป็นเอกเทศของจิต เราจะเห็นเลย อ้อ! จิตเป็นอย่างนี้เอง สภาวะของจิตเป็น
 อย่างนี้เอง

จิตอย่างนี้ กิลีสท่วมหัวเลย เพราะมันไม่ทำอะไรเลย แล้วถ้าจิตมันคลายตัวออกมา ถ้าจิต
 คลายตัวออกมา มีกำลังขึ้นมา เราจะทำอะไรไปที่กาย เวทนา จิต ธรรม ถ้ามันไปที่กาย เวทนา จิต
 ธรรมอย่างนี้ไปได้อย่างไร? ถ้าคนมีอำนาจวาสนา มันจะเป็นมันจะเห็นของมัน ถ้าคนไม่มี
 อำนาจวาสนาต้องฝึกฝน

แล้วถ้ามีครูมีอาจารย์คอยชี้แนะล่ะ ครูบาอาจารย์ของเราจะผ่านสภาวะแบบนี้ จากใจดวง
 หนึ่งให้กับใจดวงหนึ่ง ใจดวงที่ไม่เคยผ่านประสบการณ์มา เราจะเอาอะไรไปบอกเขา เห็นไหม
 สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ในประเทศไทย เขาจะให้เราเป็นเจ้าของประเทศ แล้วเรามีแขกต่างชาตินมา
 เขาให้เราพาเขาเที่ยว เราไม่เคยไปไหนเลย เราไม่เคยออกจากบ้านเลย แล้วเราจะพาใครไปเที่ยวได้
 ล่ะ

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตของเราไม่เคยประสบการณ์ต่างๆ อะไรมามากแล้ว เขามาถามปัญหาเรา
 จะเอาอะไรไปสอนเขา เราสอนเขาไม่ได้หรอก แต่ถ้าเราจะสอนเขา จิตของเราต้องผ่าน ใน
 เมืองไทยเราผ่านมาหมดเลย เราเคยผ่านสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ มา เวลามีคน มีแขกจากต่างชาตินมา
 เราก็อพาเขาไปอย่างนั้นได้ อย่างนี้ได้ จะไปที่ไหนก็ได้ เพราะเราผ่านมาหมดแล้ว

จะไปชายทะเล จะไปภูเขา จะไปสิ่งต่างๆ จะไปที่ไหนเราก็เคย เรามีพาหะพาเขาไป แล้ว
 สิ่งต่างๆ มันเป็นไปไม่ได้ ถ้าเขาเป็นไปกับเรา เขาไปเห็นกับเรา มันก็จะเป็นเหมือนกัน สิ่ง
 เหมือนกัน นี้อริยสังขันธ์เดียวกัน สิ่งที่เป็นอริยสังขันธ์ต้องเป็นอันเดียวกัน อันเดียวกันเพราะอะไร
 เพราะมันละทุกข์ได้เหมือนกัน สิ่งต่างๆ มันละทุกข์นะ มันปลดวางทุกข์ออกมาจากใจ สิ่งที่จะ

ปลดทุกข้อออกไปจากใจ ทุกข์นี้มาจากไหน? ทุกข์นี้มาจากสถานะ จากจิตนี้ไง จากจิต จากหัวใจของเรา

ทุกข์ของสัตว์โลก ทุกข์ของคนอื่น สัตว์โลกเป็นไปตามกรรม สัตว์ที่เกิดที่ตายอยู่นี้ ทุกตัวสัตว์มีเวรมีกรรมของเขา มีเวรมีกรรมนะ กรรมดีก็ทำให้เกิดดี กรรมชั่วก็ทำให้เกิดชั่ว กรรมกลางๆ ก็เกิดทุกข์ๆ ยากๆ ไปตามประสาของสัตว์โลก นี่จุดสูงสุดของชีวิตของเขา จุดหนึ่ง คุณติ เรา ประกอบธุรกิจประสบความสำเร็จ จุดสูงสุด เราต้องรักษาไว้นะ เราพยายามจะให้เจริญรุ่งเรืองตลอดไป สิ่งเจริญขนาดไหนมันก็มีบุญมีกรรมเข้ามา

นี่ก็เหมือนกันในการประพฤติปฏิบัติของเรา ในการจะออกค้นคว้าหาจิตของเรา หาจิตของเรา จุดสูงสุดของจิตคือจิตที่มันสงบเข้ามาแล้วมีกำลัง เพราะอะไร เพราะสิ่งนี้เราจะปลดเปลื้องได้ ถ้าเราจะปลดเปลื้อง ปลดเปลื้องอะไร? ปลดเปลื้องสิ่งที่เป็นอนิจจัง สิ่งที่เป็นอนิจจังมันเกิดขึ้นมา มันสูงสุด สูงขนาดไหนมันก็ต้องเสื่อมไปเป็นธรรมดา พลังงานใช้ไปขนาดไหนแล้วมันต้องกลายเป็นธรรมดา นี่จิต ความสูงสุดของเราคือพยายามต่อ ยอดขึ้นมาให้เป็นการตั้งมั่นของจิต ถ้าความตั้งมั่นของจิต แล้วจิตมีกำลังแล้ว เราต้องทำงานของเรา งานคืออะไร?

งานในศาสนา เราเป็นชาวพุทธ สาวก-สาวกะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดไว้ในธรรมะ “เราจะทำทานร้อยหนพันหน ไม่เท่ากับถือศีลบริสุทธิ์หนหนึ่ง เวลาถือศีลบริสุทธิ์ร้อยหนพันหน ไม่เท่ากับทำความสงบของใจหนหนึ่ง เวลาใจบริสุทธิ์ร้อยหนพันหน ไม่เท่ากับเกิดปัญญาที่ชำระกิเลสหนหนึ่ง”

คุณติ ร้อยหนพันหนที่เราทำบุญกุศลกันอยู่นี้ แล้วเรามาปฏิบัติกัน บุญกุศลมหาศาลขนาดไหน แต่เวลาเรามาประพฤติปฏิบัติกัน ทำไมเราทุกข์ยากล่ะ นั่งสมาธิก็หลังขดหลังแข็ง เดินจงกรมทั้งวันทั้งคืน จิตมันไม่ลง

นักรบนะ คุณนะ คุณารกีพาลี จุดสูงสุดของชีวิตของนักกีฬาเขามีอยู่หนหนึ่ง เวลาเขาจุดสุดยอดของเขา เวลาเขาแข่งขัน เขามีคู่แข่งนั้นนะ แล้วการรักษาสติของเขา เขาต้องทำให้ของเขา มันคงของเขาเนะ เขาฝึกฝน เขาต้องทำขนาดไหน สิ่งนั้นมันเป็นเรื่องของโลกๆ คือแค่รางวัล แค่นี้แหละ มนุษย์เห็นเหยื่อแล้วก็พยายามจะกินเหยื่อกันนะ ไม่รู้เลยว่าทุกข์นะ

ดูการครองเรือนนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า วิตทะเลทั้งทะเลเลย เอาปลาตัวเดียว นี่การครองเรือน สิ่งที่ครองเรือนที่ว่าเป็นสุขๆ อย่างนั้น มันยังทุกข์ขนาดนั้นนะ ทุกข์นี้เป็นอริยสัจ ทุกข์นี้เป็นความจริงอยู่แล้ว แล้วเราประพฤติปฏิบัติของเราละ เราจะไปทำสุขยอดอันนี้ สุขยอดเพราะอะไร

เพราะว่าถ้าจิตมันขึ้นจุดสูงสุดของการอัปนาสมาธิ จิตสูงสุด เวลาผ่อนออกมา เราขึ้นไปดู ไปดูสิ่งที่ว่า “อาการของใจ” กับ “ใจ” มันต่างกันอย่างไร อาการของใจมันรับความรู้สึกต่างๆ ออกมาจากตัวใจ เพราะตัวใจเป็นตัวอวิชชา เพราะตัวใจเป็นตัวอวิชชา ตัวใจถึงไม่รู้ว่ามีสิ่งทีออกไป มันจะเป็นโทษหรือเป็นประโยชน์กับเรา แต่เพราะอวิชชา ความไม่รู้อย่างนั้น เห็นโลก กระแสโลก เราถึงศึกษาธรรมกัน

เราฟังธรรมของครูบาอาจารย์ขึ้นมาว่าสิ่งนี้เป็นเครื่องอาศัย ข้อวัตรปฏิบัติ ปฏิบัติการเครื่องดำเนินสำคัญมาก หลักปฏิบัติปฏิบัติปฏิบัติดำเนิน ทีนี้หลักปฏิบัติปฏิบัติปฏิบัติดำเนิน เหมือนนักกีฬาเลย ถ้ามีการฝึกซ้อม เบื่อหน่ายมาก ไม่อยากฝึกซ้อม จะเกลียดเกลียด นี่ก็เหมือนกัน วัตรปฏิบัติก็เหมือนกัน การวัตรปฏิบัตินี้ให้คงเส้นคงวา คงเส้นคงวาไปในข้อวัตรปฏิบัตินั้น ถ้าปฏิบัติกิลีสมันไม่พอใจ กิลีสมันจะแฉออกนอกทาง กิลีสมันจะเฉื่อยชา กิลีสมันจะไม่พอใจ

เราก็กฝืนมัน ฝืนมัน ฝืนกิลีส เราฝืนความรู้สึกของเรา ฝืนความเกียจคร้าน ฝืนการไม่ต้องการกระทำ ให้มุมานะให้จงใจ ให้เร่งด่วนตลอดไป เร่งด่วนเพื่ออะไร? เพื่อจะไม่ให้กิลีสมันต่อต้านได้ ฝึกฝนจนเป็นจริต จนเป็นนิสัย การจะเคลื่อนไหวของเรามีสติพร้อมไป ฝึกสติโดยเราไม่รู้ตัวเลย นี่เป็นคอร์สปฏิบัติของครูอาจารย์เรา

ตั้งแต่พระกัสสปะ พระกัสสปะถือธุดงค์วัตรมาตลอด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามพระกัสสปะนะ พระกัสสปะเป็นพระอรหันต์เหมือนกัน มีอายุเท่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วพระกัสสปะเป็นผู้ที่รับมรดกธรรม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว พระกัสสปะเป็นผู้ที่ประชุมสงฆ์ สังคายนาครั้งแรก พระกัสสปะสังคายนาไว้เพราะอะไร เพราะเทิดทูนธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เหมือนเราเป็นไข้ เป็นโรคอย่างรุนแรง แล้วไม่มีใครรักษาเราได้ แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการจนพระกัสสปะบรรลุนิพพานเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา คือเหมือนเรารักษาโรค องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารักษาเชื้อไข เชื้อในหัวใจของพระกัสสปะ ทำไม่จะไม่

ระลึกถึงบุญถึงคุณมาก ระลึกถึงบุญถึงคุณ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว ถึงพยายามจะทรงคุณประโยชน์อันนี้ไว้ให้กับอนุชนรุ่นหลัง

เวลาพระกัสสปะถือธูตงควัตร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงถามว่า

“กัสสปะเอ๋ย เธอก็ตีลังกิเลสแล้ว เป็นพระอรหันต์ ทำไมเธอยังต้องถือธูตงควัตรอยู่?”

“ข้าพเจ้าทำเพื่ออนุชนรุ่นหลัง อนุชนรุ่นหลังได้มีคติ ได้มีแบบแผน”

คูลี ตำราในพระไตรปิฎกมีเทคนิควิธีการมหาศาลเลย แล้วเราจะทำอย่างไร เราจะทำอย่างไร จะทำให้ตรงกับชำระกิเลส เหมือนกับจะทำอย่างไรละที่จะใช้ยาให้ตรงกับโรคของเรา และยาอะไรจะปัดโรคกิเลสในหัวใจนี้ เราจะทำอย่างไร

ธูตงควัตรเป็นการขัดเกลา นี่ขัดเกลากิเลส เป็นการตัดทอนกำลังของกิเลส เราถึงทำข้อวัตร เราถึงต้องมีสติฝึกฝนขึ้นมาให้มันมีความชำนาญ ให้มีความชำนาญ เพราะมีความชำนาญ ทำข้อวัตรนั้นมันเป็นการขัดเกลาตลอด สิ่งที่ขัดเกลาเพื่อจะชำระมัน เพื่อทอนกำลังของมัน ไม่ให้มันมีกำลังขึ้นมา ถ้ามีกำลังขึ้นมา ถ้าเป็นเรื่องความหยาบๆ ในความรู้สึกของอาการของใจ มันเป็นอาการของใจ สิ่งที่เป็นขั้นเป็นบันไดเป็นความคิด นี่เป็นอาการของใจ มันจะกินเหยื่อ มันจะไปแสวงหาผลประโยชน์มาเพื่อมาปรนเปรอมัน มันเข้าใจว่า ข้อวัตรปฏิบัติไปทำให้เราลำบาก เราทุกข์เราร้อน เราจะต้องหาทางเครื่องอำนวยความสะดวก สิ่งต่างๆ ที่มันเป็นประโยชน์กับเรา มันก็จะไปหาสิ่งนั้น หาสิ่งนั้นมาปรนเปรอมัน

กินอึนอนอุณมีความสะดวกสบาย นี่เวลากิเลสมันอำนาจ มันอำนาจอย่างนั้น มันทำให้เราออกนอกกลุ่มนอกรทาง แต่ถ้าเราเชื่อธรรม เราเชื่อธรรม เราเชื่อการประพฤติปฏิบัติของครูบาอาจารย์ เราเชื่อข้อวัตรปฏิบัติ เราจะทรงสิ่งนี้ไว้ ฝืนขนาดไหน ฝืนความรู้สึกอันนี้ ทนมัน แล้วทำไป แล้วจะเห็นผล นักกีฬาแข่ง เวลาเขาแข่ง เขาซ้อมนี่เหงื่อของเขา สิ่งที่พลังงานเขาทุ่มเทไปนี้ กับลงแข่งขัน เวลานั้นน้อยกว่ากันมากเลย เขาทำเพื่ออะไรละ

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราทำข้อวัตรปฏิบัติของเราขึ้นมาก็เพื่อจะให้เราเข้มแข็งขึ้นมา ให้มีเขาวนปัญญา ให้มีเทคนิคขึ้นมา ขณะที่กิเลสมันเกิด พิจารณากาย จิตมันพิจารณากาย ทำอย่างไรให้กายนี้มันแปรสภาพ ให้มันกลับคืนสู่ธรรมชาติของเขา ตัดแขนตัดขา ตัดต่างๆ เทคนิคของเราในการต่อสู้ระหว่างธรรมกับกิเลสที่มันจะต่อสู้กัน สิ่งทีกิเลสและธรรมต่อสู้กัน สิ่งนี้เป็นเนื้อหา

สาระ ถ้าเป็นเนื้อหาสาระนะ นี่มีการกระทำ จิตต้องมีการกระทำ จิตต้องมีการวิปัสสนา จิตต้องมีการต่อสู้ ระหว่างธรรมกับกิเลสต่อสู้กันในหัวใจ ต่อสู้กันในหัวใจนะ

ขณะที่ผู้ที่วิปัสสนาเป็น สิ่งนี้จะมีกำลังมหาศาล จะมีความเพลิดเพลินมากนะ แล้วเราก็ไม่ให้อำนาจนะ ขนาดที่ว่าพิจารณาไปแล้วมันปล่อยวาง ปล่อยวางมันจะว่างมาก การปล่อยวางของการวิปัสสนา ก็กับการปล่อยวางโดยที่อปปนาสมาธิ อปปนาสมาธิกำหนดพุทโธ หรือกำหนดต่างๆ เข้าไปนี่จิตมันจะรวมใหญ่ สิ่งที่รวมใหญ่เข้ามาแล้วมันปล่อยหมด แต่มันมีสักแต่ว่ารู้อยู่ ความว่างนี่ว่างมาก ว่างขนาดไหนก็แล้วแต่ เวลามันคลายออกมานะ กิเลสเต็มหัวเลย

แต่ขณะที่เราวิปัสสนา พิจารณากายต่างๆ ถ้ามันปล่อยวางขนาดไหน มันปล่อยนะ มันว่าง นี่สิ่งนี้เหมือนเรา ภาชนะของเราสกปรกแล้วเราล้างด้วยน้ำสะอาด น้ำล้างสะอาด ล้างสิ่งที่สกปรก มันก็ตัดองสะอาดขึ้นมาบ้างใช่ไหม ถ้ายังไม่สะอาด ถึงที่สุด สิ่งที่สกปรกมันก็อยู่ที่ภาชนะนั้น ถ้าเราเก็บไว้ ภาชนะนั้นมันก็จะสกปรกมากขึ้น

นี่ก็เหมือนกัน วิปัสสนาถ้ามันปล่อยขนาดไหน สิ่งที่มีมันสะอาดขึ้นมา มันว่างต่างกัน มันว่างต่างกับสมณะ สมณะคือมันว่างโดยการกดไว้ แต่ถ้าเป็นวิปัสสนานี้ มันว่างโดยการที่ว่าเราชำระล้าง การชำระล้างนี้ว่างต่างกัน ความสุขต่างกัน ความเห็นต่างกัน แล้วกิเลสมันก็อำนาจนะ ว่านี่เป็นธรรม

ถ้านี่เป็นธรรมนะ ถ้าผู้ที่มีจิตนิสัยยังวิปัสสนาเข้าไปๆ มันจะก้าวเดินไปข้างหน้า แต่ถ้ากิเลส คำว่า “ติด” นะ ทำไมเรียกว่าติดล่ะ? ติดคือมันไม่รู้ เพราะเราไม่รู้มันถึงติดใช่ไหม ถ้าเรารู้จะติดได้อย่างไร คำว่า “ไม่รู้” นี่มันไม่ก้าวเดิน

กิเลสมันร้ายมาก ขณะที่เราจะประพฤติปฏิบัตินะ เรายังทุกข์ยากขนาดนี้ แล้วขณะที่ปฏิบัติ ไปสัมผัสลูกกลูกหลานกันขนาดไหนเราก็พยายามสร้างสมบุญญาธิการของเรา แล้วมีครูมีอาจารย์นะ นักกีฬามีโค้ช มีสิ่งที่เขาคอยแนะนำนี้ เวลาฝึกถูกมีคณแนะนำเรา เราจะมีเทคนิคการต่อสู้ได้ ถ้าเราไม่มีผู้ชี้แนะ ไม่มีคนคอยแนะนำนะ เราต้องมานั่งพิจารณาของเราว่าเราทำผิดพลาดอย่างไร เราแข่งขันแล้วทำไมเราแพ้เขา เราซ้อมมาดีขนาดนี้แล้วนี่ ทำไมเราลงไปแข่งแล้วเรายังสู้เขาไม่ได้ เราต้องฝึกเอง

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าไม่ครูอาจารย์เราต้องรู้เอง คั่นเอง ต้องมาวิเคราะห์เอง สิ่งนี้มันเสียเวลามาก แต่ถ้ามีครูอาจารย์นะ ซ้ำ หมั่นคราด หมั่นไถ การชนะการแพ้กันมันอยู่ที่เทคนิคของเรา ถ้าเราขึ้นไปแข่งขันแล้วเราแพ้มา แต่เราก็มีประสบการณ์อันนั้นมา เราแพ้เพราะอะไร แพ้เพราะกำลัง แพ้เพราะเทคนิค แพ้เพราะสิ่งใดเราก็มาเติมตรงนั้น

เวลาพิจารณาไปแล้ว มันไม่ปล่อยวาง มันปล่อยวางขนาดไหน มันไม่ปล่อยวาง ต้องกลับไปพุทโธ กลับไปที่กำลัง กลับไปที่สมาธินั้น กลับไปที่กรรมฐาน สมณะนั้น เพื่อสร้างกำลังขึ้นมา

แต่ถ้ามีกำลังขึ้นมา ถ้ามีกำลังนะ กำลังมาก เวลาวิปัสสนากาย ตั้งกายขึ้นมาจะใส่มากเลย คำว่า “ใส่มาก” คือกำลังมันมาก ถ้ากำลังมันมาก ปัญญามันไม่มี ต้องใช้ปัญญามากๆ “ปัญญาหลายๆ” หมายถึงว่า พิจารณาซ้ำ พิจารณาย่อยครั้งเข้าไปให้มันสมคูล สิ่งที่สมคูล คำว่า “สมคูล” สมคูลเพราะมันมรรคสามัคคี ความสามัคคี ธรรมจักรมันจะหมุนอย่างนี้ ธรรมจักรมันจะหมุน สิ่งที่หมุน ธรรมจักรหมุนไปๆ ทำความสะอาดไป ทำความสะอาดใจบ่อยครั้งเข้าๆ

ถึงที่สุด เวลามันเป็นผลของเขาขึ้นมา นี้อุปปกรรม กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์

กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์นะ สิ่งที่เรา ปล่อยวาง ดับหมด หาย ดับไป จิตหลุด ออกไปจากอาการหมดเลย แล้วมันรู้ขึ้นมา มันออก จิตเป็นจิต แล้วความรู้อันนั้นละ เพราะจิตสภาวะแบบนี้ มันเป็นจิตที่เราเคยใช้เคยสอยมาโดยสัจจะของมนุษย์ สิ่งที่เราความรู้สึก เราดูรูปโดยผ่านตา เราฟังเสียงโดยผ่านหู เรารับลิ้มรสโดยผ่านลิ้น สิ่งนี้มันเป็นวิญญาณ อายตนะที่สิ่งทีกระทบมาตลอด

ทั้งๆ ที่เราใช้กำหนดพุทโธกันนะ กำหนดพุทโธหรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าเรามีสติควบคุม แล้วเราใช้ปัญญาไล่ต้อนขึ้นมา ขณะที่มันรู้นะ รู้เรื่องรูป รส กลิ่นเสียง แล้วเราควบคุมสิ่งนี้ได้ง่าย ถ้าควบคุม เห็นไหม มือที่ไม่เป็นแผล เป็นกัลยาณปุถุชน ปุถุชนคนหนาด้วยกิเลส สิ่งใดมาต่อ กิเลสมันก็จะตะครุบเหยื่อหมด สิ่งทีตะครุบเหยื่อเพราะมันต้องการ สิ่งทีมันตรงจิต ตรงนิสัย มันก็ไปตามอำนาจของแรงขับของกิเลส แรงขับกิเลสมีแรงขนาดไหนมันก็ไปตามอำนาจ

ถ้ามีสติยับยั้งขนาดไหน มีสติยับยั้งบ้าง สิ่งนี้มันก็เบาบางลง สิ่งทีเบาบางลง แต่ถ้าเราใช้พุทโธ หรือใช้กำลังปัญญาอบรมสมาธิไล่ต้อนเข้าไปด้วยสติปัญญาของเราขึ้นมาบ่อยครั้งเข้า มันจะเห็นโทษ เห็นโทษว่ารูป รส กลิ่น เสียงนี้เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร เป็นบ่วงของมาร เพราะบ่วง

ของมาร เราถึงตั้งหลัก ตั้งกำลังของจิตให้คงที่ได้ยาก ได้ยากเพราะสิ่งนี้มันคอยยั่วเย้า สิ่งที่เป็นของมาร พวงดอกไม้แห่งมาร วิปัสสนา ใช้ปัญญาบ่อยครั้งเข้า มันถึงที่สุดมันจะเห็นโทษของมัน

มันเกิดจากอุปาทานนะ สิ่งที่อยู่อุปาทาน เพราะเราเข้าใจโดยกิเลสมันอำพรางว่า มนุษย์ต้องใช้แบบนี้ ปัจจัยเครื่องอาศัยต้องใช้แบบนี้ แล้วเราไปนอนนอนอาหาร สิ่งนี้มันไม่เป็นธรรมชาติ ไม่เป็นสัจจะความจริง

ธรรมชาติมันพาเราไปตายนะ ธรรมชาติ สิ่งที่ใช้สอยอยู่นี้ ร่างกาย การขับถ่ายของร่างกายของต่างๆ มันเหลือเพื่อ เหลือเพื่อจนมันทำให้การก้าวเดินของเรา การทำสมาธิของเราไม่สืบต่อ ไม่มีกำลังของเขา

นี่ถ้าเราพิจารณาบ่อยครั้งเข้ามันจะปล่อย การปล่อยอย่างนี้ นี่ก็ลยาณปุถุชน แล้วยกขึ้น วิปัสสนาได้ เวลามันขาด สิ่งที่เขาขาดเพราะอะไร สิ่งที่เขา จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ สิ่งที่เขา อะไรขาด? สังโยชน์ขาดไป สิ่งที่เขาขาดไปเป็นอกุศลธรรม สิ่งนี้เป็นธรรม ถ้าสิ่งนี้เป็นธรรมมันเกิดจากไหน? การเกิด เกิดจากใจของเรา จากใจปุถุชนคนหนาไปด้วยกิเลส จากใจของเรา สิ่งทีกิเลสอำพรางให้เราไปแสวงหาสิ่งที่เป็นโลกๆ

สิ่งที่เป็นโลกธรรม ๘ คุณิ แม้แต่สถานะของชื่อเสียงเขาก็ติดกันนะ อยากให้เขารับรู้ อยากให้เขาเป็นไป เห็นไหม ในคติธรรม เราประพฤติพรหมจรรย์เพื่ออะไร? ไม่ใช่เพื่อจะสั่งสอนใคร ไม่ใช่เพื่อลาภสักการะ ไม่ใช่เพื่อสิ่งใดเลย เราประพฤติพรหมจรรย์เพื่อเรา ประพฤติพรหมจรรย์เพื่อการแก้กิเลส สิ่งแก้กิเลส สิ่งที่มีมันออกไปข้างนอก มันออกไป ขณะที่ออกไป ทำให้จิตนี้มันถึงขั้นของมัน มันก็เสื่อม

แต่ถ้าเรากลับมาที่ฐาน เราดูที่สติ เราไม่ต้องการสิ่งใดเลย ทำไมเราต้องหาสัพพะยะละ คุณิ เวลาครูบาอาจารย์ของเราอยู่ป่าอยู่เขานี้ ไปเลือกแต่ที่ไม่มีคน ไปเลือกแต่ที่สงัด ที่วิเวก วิเวกอย่างไร ตื่นมาก็เจอแต่เรากับเรานี้ คุยกับตัวเอง ขณะที่คุยกับตัวเองนั้นเป็นธรรม ขณะที่คุยกับตัวเอง ความคิดเกิดขึ้น

ความคิดมันเกิดมาจากไหน คิดดีคิดชั่ว เรามาอยู่ในป่าในเขา เรามีทุกข์มีสุข มียาก ทำไมเราไม่อยู่ในเมืองแบบเขา เขาอยู่มีความสุขสบายของเขา นี่เราคิดมาสิ แล้วคนที่เขาอยู่ในเมือง เขาได้ประโยชน์อะไรขึ้นมา เขาอยู่ของเขา เขาอยู่ในบ้านในเมืองของเขา เขาก็อยู่กับแบบนั้น เหมือนกับ

ทรงขังสัตว์ คูตี ฟาร์มสัตว์ เขามีสัตว์เต็มเลย เขาขังไว้อย่างนั้น แล้วเราไปอยู่ในเมือง บ้านใครบ้าน เขามันก็เหมือนกัน

สิ่งที่เหมือนกัน เราแยกออกมา เราแยกตัวเราเองออกมาอยู่ในป่าในเขา เราก็มีแต่เราเพียงคนเดียว เหมือนกับนก คูตี ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า สัตว์ มันว่ามันสัตว์ ประเสริฐ แต่ว่าโง่กว่าสัตว์ เพราะคุณมันจะบินไปโดยอิสรภาพของมัน มนุษย์เกิดขึ้นมาเป็นสัตว์สังคม ต้องสร้างกติกาไว้ แล้วก็ผิดกติกาของตัวเอง เหมือนกับเอาโซ่ผูกขาตัวเองไว้ แล้วก็อยู่ในสังคมาอย่างนั้น

แต่เราแยกออกมา เราแยกออกมา เวลาแยกออกมาแล้วอยู่คนเดียวความคิดมันก็เกิด กิเลส มันก็เกิดขึ้นมา เราก็ใช้ปัญญาไล่ต้อน ไล่ต้อนกับความคิดเรา ถ้ามันสงบขึ้นมาก็สบายใจ ว่าง มีความสุข นี่ปัญญามันเกิดอย่างนี้ การต่อสู้ของเรา แยกออกมา ยิ่งเห็นความคิด มันเกิดมาจากไหน มันเกิดจากแรงขับของกิเลส แล้วเราไล่ต้อนเข้าไป ไล่ต้อนเข้าไป จนเห็นสัจจะความจริง เราเห็นเองนะ เห็นเองจนมันปล่อยวางเอง สิ่งที่ปล่อยวางเอง สันติวิสุทธิโกอย่างนี้ มันเกิดจากไหนล่ะ

แล้วทำไมบอกว่า ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ เวลาได้ธรรมขึ้นมา ต้องหาครูบาอาจารย์คอยเป็นคนรับรองล่ะ จะเป็นผู้รับรองต้องมีครูอาจารย์คอยรับรองว่า ประพฤติปฏิบัติถูกต้อง ขณะที่ปฏิบัติถูกต้อง ปฏิบัติวิงหาครูอาจารย์ หากครูอาจารย์นะ ที่พระกรรมฐานติดครูดิศาจารย์ ติดเพราะว่า กิเลสมันอำนาจเรา แล้วเราเข้าใจว่าสิ่งนั้นเป็นธรรม

ขณะที่เป็นธรรมจริงในหัวใจสันติวิสุทธิโกนี้มันเกิดจากใจของเรา เพราะใจเราทุกข์แสนทุกข์ เวลาใจมันปล่อยปลดกิเลสออกไปจากจิตเป็นขั้นเป็นตอน มันว่าง มันโล่ง มันเดินไปเหมือนไม่ได้เดิน ว่างหมดเลย สิ่งนี้พิสูจน์ขนาดไหนมันก็ไม่เกิดสภาวะแบบนั้น เข้าใจสัจจะความจริง สักกายวิสุทธิ ความเห็นกายว่าเป็นเรานี้ไม่เห็นอีกเลย ไม่เห็นว่ากายนี้เป็นเรา

กายนี้เป็นเครื่องอาศัย กายนี้เกิดมามีเครื่องอาศัย อาศัยไปแล้วสงวนรักษามาก รักษาเพราะอะไร เพราะมีกายกับมีใจ แล้วเราถึงวิปัสสนา เราถึงฝึกฝนธรรมะ ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระไตรปิฎก เราฝึกฝนขึ้นมาให้เป็นสมบัติของเรา แล้วสมบัติของเรา เราก็ก้าวเดินไป ใช้ปัญญาของเราไตร่ตรองขึ้นมา เห็นสัจจะความจริง จนเกิดมรรคญาณ

“มรรคญาณ” ปัญญาชอบ ความเพียรชอบ การงานชอบ สติชอบ สมาธิชอบ ความชอบ ความสมดุลของจิต “มรรคสามัคคี” คุณิ คุณเขาทำอาหารนะ กว่าจะกลมกล่อม ฝึคนะ อย่างคนฝึก ทำอาหารใหม่ๆ กว่าเขาจะทำจนมีความชำนาญ จนเขาจะทำเมื่อไรก็ได้รสชาติอย่างนั้น เขาใช้เวลา ฝึกขนาดไหน นี่เราพยายามฝึกจิตของเรา ขณะที่จิตของเรา สิ่งที่เป็นว่า ปัญญาชอบ เพียรชอบ งาน ชอบนี้มันจะสมดุล

ขณะที่มันจะสมดุล อาหารจานนี้ ยกมาลองลิ้มรส เค็มไป เปรี้ยวไป หวานไป นี่ก็ เหมือนกัน ปล่อยวางหนหนึ่ง มันก็ไม่สามัคคี มันก็ปล่อยวางหนหนึ่ง ก็ซ้ำ ก็ฝึกฝนใหม่ มันก็ ปล่อยวาง นี่ธรรมชาติเห็นอย่างนี้ สิ่งที่เหมาะสมอย่างนี้ จนมันสมดุล รสชาติกลมกล่อม สมดุลมรรค สามัคคี สมุจเฉทปหาน กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์โดยสังขธรรมเลย

สิ่งนี้เกิดจากไหน? เกิดจากใจของเรา เพียงแต่เราเอาธรรมะอย่างนี้ไปรายงานครูอาจารย์ สิ่งนี้ไปรายงาน สิ่งนี้เกิดขึ้นมาได้หลักได้เกณฑ์ ได้หลักได้เกณฑ์ สิ่งที่เรายังไม่ได้ประพฤติปฏิบัติ มันก็ยังอยู่ในหัวใจ

เชื้อโรคนะ คุณิ ที่เขาเป็นเชื้อโรคที่รุนแรง มันมีเชื้ออยู่ในร่างกาย แต่มันยังไม่แสดงอาการ สิ่งที่ไม่แสดงอาการ นี่ก็เหมือนกัน ใจของเรามันมีกิเลสอยู่ในหัวใจ มันไม่แสดงอาการเพราะว่าเรา มีความสุข ไม่แสดงอาการเพราะร่างกายเรายังแข็งแรง เรายังควบคุมได้

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อจิตมันมีสติ มันมีความสุขอย่างนี้มันก็ควบคุมได้ แล้วเรากลับไป รื้อ ค้นเข้าไป มันมีเชื้ออยู่แล้ว ถ้ามีเชื้ออยู่แล้ว พิจารณากาย กายนอก-ภายใน-ภายในกาย สิ่งทีพิจารณา กายนอก กายนอกคือสิ่งที่เราเห็นของเรา เราเห็นด้วยตาของใจ วิปัสสนาไปมันกลับคืนสู่สภาพ เดิมของเขา มันไม่มีฐานที่ตั้ง มันแปรสภาพตลอดเวลา มันแปรสภาพจนจิตไม่มีสถานที่ที่จะวาง ให้จิตนี้รองรับ จิตพอมันคืนสู่สภาพเดิมมันก็ถอนตัวออก ถอนตัวออก จนมันปล่อยวาง สัจจะ ความจริง นี่เกิดจากอะไร?

เกิดจากสภาวะธรรม สภาวะธรรมเกิดจากวิปัสสนา วิปัสสนาเพราะสิ่งที่เป็นวัตถุ วัตถุโดย สสารของโลกมันต้องใช้ความน่าเบื่อ มันต้องใช้กาลเวลา สิ่งทีกาลเวลา อากาศ สิ่งต่างๆ มันอยู่ที่ ความร้อน มันจะแปรสภาพได้เร็ว นั่นมันเป็นเรื่องของสสารนะ

แต่เรื่องของกรรมมันเป็นเรื่องอาการของใจ ใจ สภาวะธรรม ที่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ว่ารื้อค้น รื้อค้นนี้มันเกิดจากใจของเรา ใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ เป็นผู้พ้นจากกิเลสไปแล้ว สภาวะสิ่งนี้มันไม่เกิดอีกแล้ว เพราะท่านทำลายของท่านไปหมดแล้ว แต่สภาวะของเรามันมีกิเลสในหัวใจ ถ้ากิเลสในหัวใจนี้มันไปยึด ยึดสภาวะแบบนี้ แล้วเราวิปัสสนาไปที่สภาวะธรรมมันเกิด เกิดเพราะอะไร

เพราะเราจุดไฟ ถ้าไม่มีเชื้อเราจะจุดไฟกับอะไร ถ้ามันมีเชื้อ เราจุดไฟกับเชื้อนั้น ไฟก็ติดใช้ไหม นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อมีกิเลสในหัวใจ แล้วสภาวะธรรมที่เราสร้างสมขึ้นมาตั้งแต่สัมมาสมาธิ ตั้งแต่เรื่องวิปัสสนากาย นี่มันเป็นตบะธรรม เป็นสิ่งที่ว่าเป็นสัมภเวสี เป็นสิ่งที่ว่าเราวิจัย วิเคราะห์วิจัยในเรื่องของกรรม สภาวะธรรมมันเกิดในหัวใจของเรา ถ้ามันเกิดจากหัวใจของเรา มันก็ทำลายเป็นชั้นเป็นตอนเข้ามา ทำลายๆ บ่อยครั้งเข้า

จนถึงที่สุด มันแปรสภาพไม่เหมือนกับสสารที่ต้องใช้เวลา ต้องใช้ความร้อน ต้องใช้ต่างๆ ให้มันเปื่อยแปรสภาพไป แต่ขณะที่เราวิปัสสนานี้มันเป็นธรรม มันเป็นนามธรรม มันเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาจากใจ ใจเห็นสภาวะแบบนั้นขึ้นมาบ่อยครั้งเข้า บ่อยครั้งเข้า ถึงที่สุดมันต้องสมุจเฉทปหาน สภาวะธรรมเกิดอย่างนี้ อริยสังกเกิดอย่างนี้ มรรคญาณเกิดอย่างนี้ เกิดจากใจอย่างนี้ มันปล่อยวางอย่างนี้

มันสังจะ มันจะเห็นต่อหน้า แล้วกิเลสจะหลอกได้อย่างไร นี่มันอำนาจเราไม่ได้นะ แต่กิเลสอันละเอียดมันอำนาจอยู่ ถ้าอำนาจอยู่เราย้อนกลับ สิ่งที่ถนอมรักษา รักษาภายในใจนี้เพื่อจะชำระกิเลส ทำความสงบของใจย้อนไปที่กาย สิ่งที่ย้อนมาที่กาย วิปัสสนา พอไปกำลังถึงจับได้ มันจะคืนสู่สภาพเป็นดิน เป็นน้ำ เป็นลม เป็นไฟ

พิจารณาขนาดไหน ขนาดตั้งกายไว้ให้แปรสภาพ กำลังพอนะ น้ำท่วมเป็นเวียงน้ำ ถ้าเป็นดิน กลับกลายเป็นดิน ถ้าไฟเผา กลับกลายเป็นไฟออกไปเป็นสภาพเดิมของเขา นี่ความเห็น ความเห็นนะ ความเห็นจากตาของใจ มันต้องเห็นจากจิตใต้สำนึก เพราะกิเลสมันอยู่จิตใต้สำนึกนะ ความเห็นของกรรม ถ้ากิเลสมันอำนาจนี้เป็นสัญญา คืนสู่สภาพเดิม เป็นไฟ แต่มันไม่สมควรที่ทำอาหารนี้ มันไม่กลมกล่อม มรรคสามัคคีไม่ได้ มันก็ไม่สมุจเฉทปหาน มันก็ปล่อยวางชั่วคราว การปล่อยวางชั่วคราว ก็มีวิปัสสนาไป การหมั่นคราดหมั่นไถ

การทำงานนะ ทำงานทางโลก เวลาเขาแข่งขันกีฬา เวลาเขาจบเวลาของเขา หหมดเวลาของเขา เขาก็ได้พักของเขาเนะ แต่ขณะที่เราทำของเรา ถ้าเราพักของเราเนะ กิเลสมันหัวเราะเยาะเลย เพราะอะไร มันมีเวลาให้กิเลสมันได้ถอยได้ตั้งป้อมกลับมาทำให้การวิปัสสนาเรายากลำบากขึ้นไป

เหมือนนักมวย ถ้าเราต้อนคู่ต่อสู้เราเข้าไปติดมุม เรามีโอกาสเราต้องรีบเอาชนะ ถ้ารีบเอาชนะ ถ้าเราถอยออกมา เขาก็มีโอกาที่จะตั้งกำลังขึ้นมาเพื่อจะต่อสู้กับเรา นี่คือการวิปัสสนา ถ้าเราทำอย่างนี้ เราเข้าไปต่อสู้กับกิเลสอย่างนี้ นี่มันเป็นประโยชน์ของเราเนะ แต่ถ้าเราบุ่มบ่าม ถ้าเรามักด่วน มักง่าย เราทำไปมันก็เป็นผลตรงข้ามอีกอย่าง ในการประพฤติปฏิบัติมันยากตรงนี้ ยากตรงนี้ มันสมควรอย่างไร มันพอดีอย่างไร ความพอดีของเขา เห็นไหม ถึงต้องพยายามต่อสู้ ต้องพยายามพลิกแพลงอุบายวิธีการเนะ

ถ้าทำข้อวัตรปฏิบัติ ต้องทำซ้าอย่างนั้น เพราะมันเป็นข้อวัตรปฏิบัติเพื่อออกมาผ่อนคลาย แต่ขณะที่วิปัสสนาเป็นงานภายใน งานวิปัสสนา ถ้าเป็นของเก่า กิเลสมันหัวเราะเยาะเพราะเป็นสัญญา กิเลสมันอยู่หลังความคิดเรา แล้วเราใช้ปัญญาอย่างนี้ไปฆ่ากิเลส กิเลสมันรู้ก่อนที่เราจะคิดอย่างไร

แต่ถ้าเราปล่อย เราใช้สมาธิ เป็นปล่อยวาง เป็นปัจจุบันธรรม ขณะที่ปัญญามันเกิด เพราะสมาธินี้ไปกดกิเลส ถ้ากิเลสมันมีอยู่ สมาธิกำลังนี้จะเกิดไม่ได้ เราใช้ปัญญาบ่อยครั้งเข้า พอพลังงานอ่อน พอสมาธิอ่อนลง ความคิดของสัญญาก็เกิด เกิดตลอด นี่กิเลสมันเข้ามา กิเลสเข้ามามีส่วนในมรรค ในที่ว่าสิ่งที่ป็นอริยสัจ ที่เป็นมรรค ความเพียรชอบงานชอบ กิเลสมันก็ชอบด้วย เป็นความชอบของกิเลสด้วย นี่กิเลสมันก็อำนาจ อำพรางว่านี่เป็นธรรม

ถ้ากิเลสมันอำนาจเรา อำพรางว่ากิเลสเป็นธรรม เราจะยอมจำนนนะ เราก็เข้าใจว่าเป็นธรรม วิปัสสนาที่หลง หลงไปอย่างนี้ เวลาคิด มันคิดอย่างนี้ มันเข้าใจว่าเป็นธรรม เพราะสิ่งที่กิเลสมันเคยอยู่กับเรา มันเคยอยู่มีอำนาจเหนือเรามา มันจะมาเป็นสภาวะแบบนี้

ถ้าครูบาอาจารย์คอยชี้แนะนะ คอยหาอุบาย ขณะที่เราไม่สามารถวินิจฉัยความเป็นไปของเราได้ ถ้าอยู่ใกล้ครูบาอาจารย์ สิ่งนี้มันจะได้เป็นประโยชน์กับเรา เราจะเอาสิ่งนี้เข้าไปเพื่อ... เหมือนกับนักกีฬาเข้าไปหาโค้ช ทำอย่างนี้แล้วมันเป็นสภาวะอย่างนี้ เทคนิคอย่างนี้ การต่อสู้อย่าง

นี่เป็นอย่างนี้ นี่มันจะมีปัญหากัน เพราะอะไร เพราะกิเลส มันมีตั้งกี่ประเภท ก็พาประเภทหนึ่ง เทคนิคก็อย่างหนึ่ง ก็พาอีกประเภทหนึ่ง เทคนิคก็อีกอย่างหนึ่ง

จิตนิสัยของจิตก็เหมือนกัน แล้วจิตนิสัยของจิตที่มันต่อสู้กับกิเลสของเรา มันนิสัยของเรา ครูบาอาจารย์ถึงจะต้องมีเทคนิค สิ่งที่เป็นเทคนิค แล้วถ้าบอกเทคนิคไป กิเลสที่เราฟังมา มันก็รู้ทันด้วย มันก็เป็นปัญหากับเรา มันก็จะอำนาจเราไปเรื่อยๆ มันจะเป็นความทุกข์ความยากนะ

เวลาศึกษาธรรมมา ครูบาอาจารย์ไปหาหลวงปู่มั่น

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายกบูชาไว้ ถ้าเราปฏิบัติไปโดยที่เอาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาเทียบเคียงตลอดไป มันจะเป็นโทษกับเราเอง คือกิเลสมันจะอาศัยธรรม อำนาจเราอีกชั้นหนึ่ง แล้วเราจะต้องต่อสู้กับกิเลสของเราด้วย แล้วเราจะต้องหาเทคนิควิธีการ จะไม่ให้กิเลสมันเอาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาอ้างอิงกับเราอีกด้วย แล้วมันจะยึดยึดให้ว่าเป็นธรรม สภาวะแบบนี้ ยึดยึดคนนะ กิเลสยึดยึดเพราะอะไร เพราะให้เราเข้าใจว่าสิ่งนี้จบสิ้นกระบวนการแล้ว เราถึงไม่ทำ

เหมือนกับนักกีฬาเขาเป่าหมดเวลา อดเล่น จบแล้ว แพ้ แพ้ตลอดไป นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราต่อสู้ของเรา มันเป็นสันติวิถีโกของเรานะ มันเป็นธรรมของเรา มันเป็นการผจญภัยของเรา ผจญภัยนะ เวลาผจญภัยในวัฏฏะ เกิดตายๆ มาที่ภพที่ชาติ เกิดมาในชาตินี้ก็ผจญภัยกับชีวิตนี้ ชีวิตนี้ก็ประกอบสัมมาอาชีวะ มีสิ่งที่เป็นประโยชน์

เราเป็นนักบวช ถ้าเราออกบวชเป็นพระเป็นสงฆ์ เลี้ยงชีพด้วยปลีแข้ง ถ้าวันไหนออกจันเราก็ออกบิณฑบาต นี่ภัยในวัฏฏะ ในวัฏฏะก็เป็นภัยอันหนึ่ง แล้วเวลาผจญภัยในวิปัสสนา ถ้าวิปัสสนา เวลากรรมกรเป่าหมดเวลานี้เราหมดเวลาแล้ว นี่ก็เหมือนกัน เวลากิเลสมันเป่าหมดเวลา นี่ห้อยลอย ทำแล้วก็ทุกข์ ทำแล้วก็จนปัญญา สู้ไม่ไหว สิ่งนี้กิเลสในหัวใจนะ กิเลสมันแหลมคมอย่างนี้ มันจะทำให้เราล้มลุกคลุกคลาน

แต่ถ้ามีครูมีอาจารย์นะ ครูบาอาจารย์ท่านทำเป็นตัวอย่างนะ ชีวิตของครูอาจารย์ ชีวิตแบบอย่างนะ แบบอย่างให้เราเข้มแข็ง ถ้าเรามีความเข้มแข็ง นี่ความเข้มแข็งของใจ เพราะกิเลสมันเกิดที่ใจ ถ้าเราอ่อนแอ เรา ก็จะล้มลุกคลุกคลาน

เอาไว้ก่อน เอาไว้เมื่อนั้น สิ่งนี้สู้ไม่ไหว สิ่งนี้พักไว้ก่อน

จะพักต่อเมื่อเรากลับมาสมณะ ถ้าวิปัสสนาไปแล้วล้มลุกคลุกคลานพักไว้ก่อน พักไว้เพื่อจะ มาสู้ใหม่ ไม่ใช่พักแล้วก็จะถอย ถ้าพักแล้วถอยนะ กิเลสถ้าซำกว่าเขา เขาจะหาสมุนพรรคพวกของเขา กองทัพเขาจะใหญ่โตขึ้นมาทันทีเลย แต่ถ้าเราถอนเขาตลอดไป การต่อสู้กับเรานี้มันก็เป็นการ ต่อสู้กับกิเลสนะ เราจะต้องถอนกับกิเลส นี่กิเลสหยาบๆ นะ

วิปัสสนาบ่อยครั้งเข้า สมคูลบ่อยครั้งเข้า นี่สภาวะเดิมของเขา เขาจะกลับไปสู่สภาวะเดิม ของเขา เป็นดิน เป็นน้ำ เป็นลม เป็นไฟ ถึงที่สุดแล้ว มันสมุจเฉทๆ นะ กายกับจิตแยกออกจากกัน โดยสังขะ กามราคะ-ปฏิฆะอ่อนลง สิ่งที กามราคะ-ปฏิฆะอ่อนลง มันว่างยิ่งกว่าการละสลักกายทิฐิ อีก ถ้าว่างสภาวะแบบนั้นมันจะมีความสุขมาก แล้วมันจะรักษาใจได้ง่าย รักษาใจได้ง่ายเพราะอ กุปปธรรม ใจมันมีหลักมีฐาน พอใจมีหลักมีฐาน มีสติรักษาใจอยู่ มันก็เข้าใจว่านี่เป็นธรรม

ขณะที่ในร่างกายเรา เชื่อโรคมันยังไม่สะสมจนมันแสดงอาการของมัน เราก็มารู้ว่าเราไม่มีโรค ขณะที่จิตมันสงบ มันว่างขนาดนี้เราก็มารู้ว่านี่คือนิพพาน แต่ขณะที่เรารู้ว่าขนาดเป็นนิพพานนะ เป็น นิพพานเพราะอะไร เพราะกิเลสมันหลบซ่อน สิ่งทีกิเลสมันหลบซ่อนเรา หลบซ่อนเพื่ออะไร? หลบซ่อนเพื่อทำให้ใจของเราเป็นสถานที่อยู่ของเขาอีก เราจะต้องเกิดในกามภพอยู่

สิ่งทีเกิดในกามภพอยู่ เพราะเราทำกามราคะ เราทำลายกามราคะไม่ได้ สิ่งทีทำมา ทีมัน หลบอยู่ สิ่งนี้มันเป็นการคิด มันเป็นการคิด ถ้ามีครูบาอาจารย์ก็จะชี้หน้าออกมา ถ้าสิ่งทีเราเคยฟัง เรามีอำนาจาสนานะ เราเคยฟังเทศน์ เวลาเทศน์ครูบาอาจารย์แต่ละม้วนนี่จะตั้งแต่เป็นขึ้น ไปเป็น ขึ้นเป็นตอนขึ้น ไป ถ้าเราเปรียบเทียบ เราเปรียบเทียบใจของเรา ถ้าเปรียบเทียบนะ สิ่งนี้อาการของ ใจเรามันเปรียบเทียบได้กับตรงไหนของทีครูบาอาจารย์ท่านว่าไว้

ถ้ามันเปรียบเทียบไม่ได้ แสดงว่าเราบกพร่อง สิ่งทีเราบกพร่องแสดงว่าเราจะต้องต่อสู้ขึ้น ไปอีก เราจะต้องก้าวเดินต่อไป ถ้าเรามั่นใจว่าเราก้าวเดินต่อไป เราจะรวบรวมกำลัง ทำสมาธิของ เราขึ้นมา แล้วพยายามออกคั่นคว่ำ ถ้าออกคั่นคว่ำนะ มันถ้าไปเห็นกาย ถ้าไปเห็นกายนะ คั่นคว่ำ ถ้าจิตมีกำลังแล้วออกคั่นคว่ำ แต่ถ้ามันไม่คั่น จิต มันเข้าใจว่าสิ่งนี้เป็นนิพพาน มันไม่ยอมทำสิ่งใด มันรักษาสติไว้เฉยๆ มันก็จะติดอยู่อย่างนี้ มันก็จะโดนอำนาจไว้้อย่างนี้

ถ้าอำนาจไว้้อย่างนี้ เราไม่สามารถหาเชื้อโรคของเราได้ เราจะไปรักษาอะไร เพราะเรา เข้าใจว่าสิ่งนี้มันไม่มี เราเข้าใจว่าเชื่อในหัวใจของเรามันหมดแล้ว ถ้าเข้าใจว่าเชื่อหมดแล้ว เชื่อนี้ มันก็หลบซ่อนอยู่ในใจของเรา มันก็อยู่สภาวะแบบนั้น ก็ว่างอยู่อย่างนั้นตลอดไป แต่ถ้าเรามี

อำนาจวาสนา อำนาจวาสนามีเขavnปัญญาของเราว่า สิ่งทีบกพร่องในจิตของเรายังมีอยู่ เราจะก้าวเดินต่อไป เราจะเข้าไปต่อสู้กับความอำนาจของมัน เราต้องเปิดทางสิ่งทีกิเลสมันอำนาจจิตนี้ไว้ ออกมา ถ้าเราเพิกความอำนาจของกิเลสออกได้ เราจะเข้าไปเห็นอสุภะนะ

แต่ถ้ามีครูอาจารย์ ครูอาจารย์ก็จะคอยชี้แนะ คอยเตือนสติให้เราออกคั่นคว้า การทีจะเตือนให้ออกคั่นคว้า เราจะเชื่อไหม ในเมื่อเราเข้าใจว่ามันเป็นนิพพาน เราเข้าใจว่าสิ่งนี้มันเป็นที่สิ้นสุด กระบวนการของการฝึกหัดแล้ว เพราะมันว่างมาก มันเว้งว่างมาก มันมีความสุขมาก นีเวลากิเลสมันอำนาจ มันเอาความสุขในธรรมนี้มาหลอกเรา

สิ่งทีหลอกเรา มันหลอกเราให้อยู่ในอำนาจของมัน เพราะมันหวังว่าถ้าเราไม่ก้าวเดินต่อไป จิตนี้ก็ยังอยู่ใต้อำนาจของเขาอยู่ แต่ถ้าเรามีสติสัมปชัญญะ ครูบาอาจารย์คอยชี้แนะเราแล้ว ถ้าเราเชื่อ แล้วเราออกคั่นคว้า ออกคั่นคว้า ถ้าออกคั่นคว้า สิ่งทีมีอยู่ ฟังสิ ในเมื่อร่างกายของเรานี้มันมีเชื้อโรคอยู่ การวิเคราะห์การวิจัยของเรานั้นต้องคั่นต้องหาเจอ สิ่งทีหาเจอนะ เรามีสิ่งทีตรวจสอบได้ สิ่งทีตรวจสอบได้ ถ้าเราตรวจสอบได้ เราคั่นคว้าได้ เราคั่นเจอ สิ่งทีคั่นเจอ ถ้าพิจารณาภายในอสุภะเกิดตรงนี้

คำว่า “อสุภะ” กามราคะมันเป็นความสวย ความงาม ความพอใจของกาย ความพอใจนะ เพราะมันเป็นสิ่งทีพอใจ เพราะสิ่งนี้เป็นกามโอมะ โลกติดกันตรงนี้นะ สิ่งทีทำลายล้างกันทีสุดก็เรื่องนี้ ดุสมัยโบราณ เวลาสิ่งทีว่า เป็นจักรพรรดิ เป็นกษัตริย์ ไปพอใจใคร ถ้าไม่ได้ เกิดสงครามนะ เขาทำลายล้างกัน เพราะสิ่งทีแย่งสิ่งกันนี้

ดูบนเทวดาสิ เวลานางฟ้า นางอัปสรมา เห็น ต้องการว่าเป็นของฉันทันๆ สิ่งนี้เป็นของฉันทัน นี้แย่งชิงกัน สิ่งทีแย่งชิง โลกเป็นสภาวะแบบนี้ละ แล้วสิ่งนี้มันอยู่ในใจของเรา มันมากทีภพทีชาติ สิ่งทีสะสมมาในใจทีภพทีชาตินี้มันสะสมมา แล้วมันแสดงผลเป็นธรรมนะ แสดงผลเป็นคุณธรรม เรามีอำนาจวาสนา มันเป็นสิ่งทีโลกเียนยกกัน “โลกธรรม” สิ่งทีโลกธรรม เอาสิ่งนี้มาสวม เหมือนกับหน้าฉาก เหมือนกับ โลงศพ สิ่งทีโลงศพ ประดับประดาสวยงาม แต่ข้างในเป็นซากศพ

นี่ก็เหมือนกันสิ่งทีออกมาเชิดชูกันใจ เป็นคุณสมบัติผู้ดี เป็นความดีความงาม ถ้าเป็นคนทีไม่มีความเรียบร้อย ไม่มีความงาม ก็นั่นเป็นกิริยาจากภายนอก ถ้าย้อนกลับไป ถ้าจับตรงนี้ได้ โลกเป็นสภาวะแบบนี้ ถ้าจิตออกคั่นคว้า เพิกจากการอำนาจ เห็นไหม นีอสุภะเกิดตรงนี้ โดยความเป็นไปของใจ มันพอใจของมัน มันก็สร้างภาพว่าเป็นความสวยงาม

ถ้าไม่สวยงาม คุณติ อาหารที่เราจะกิน อาหารสกปรกเรากินไหม? เรากินอาหารที่สะอาด อาหารที่เป็นประโยชน์กับเรา เราก็อาหารนั้นเป็นของเรา นี่ก็เหมือนกัน เพราะจิตมันพอใจอย่างนั้น มันก็ว่าของมันสวยงาม ของมันดีของมัน มันพอใจของเขาอย่างนั้น มันถึงว่า จิตชอบความสวยความงามเป็นสุขะ

แต่ถ้าจิตมันเป็นธรรม มันมีกำลังของสมาธิ สิ่งที่เป็นกำลังสมาธิ แล้วออกเพิกความอำพรางของมัน มันจะเห็นสุขะ กายนอก-ภายใน-ภายในกาย กายในกายอันนี้มันเป็นกายที่เกิดจากจิต กายที่เป็นข้อมูล เป็นปฏิชะ สิ่งที่เป็นปฏิชะ เป็นความพอใจ คุณติ คุณอย่างทางโลกเขา เขาพอใจต่างๆ กันนะ คนนั้นพอใจรูปแบบนี้ คนนี้พอใจรูปแบบนั้น ความพอใจอันนั้นนะ ถ้ามันเป็นสิ่งที่มีมันเข้าไปถึงหัวใจนะ สิ่งนี้ทำให้ความเป็นไปของหัวใจนั้นดูไม่ได้เลย

ถ้าเราใช้ปัญญาของเราเข้าไป พอจับต้องสิ่งนี้ได้ มันพอใจขนาดไหน ตั้งมันไว้ สิ่งที่ตั้งไว้แล้วพิจารณาไป พิจารณานะ ให้มันแปรสภาพของเขา วิภาคะ อุกหนิมิต ปฏิภาคนิมิต แยกส่วน แบ่งส่วน ขยายส่วน สิ่งที่ยกเป็นส่วนๆ รักษาขนาดไหน ชอบขนาดไหน มีความพอใจขนาดไหน คุณคัมขนาดไหน ให้เห็นสัจจะความจริง

สัจจะความจริง เป็นสสารข้างนอกใช้กาลเวลา ถ้าเป็นธรรมไม่ต้องการเวลา เป็นปัจจุบัน ธรรม รวดเร็วมาก ไวมาก ทำลายได้เดี๋ยวนั้น ปัจจุบันนั้น มันจะทำลายจน...เป็นอย่างนี้หนอ สิ่งนี้หนอ มันจะเข้ามาถึงความสลดสังเวชในใจ สิ่งที่ยังพิจารณารอบหนึ่ง ความสลดสังเวชเกิดมาหนึ่ง จิตมีหนหนึ่ง ทำไมเรามาติดสภาวะแบบนี้ ถ้าติดสภาวะแบบนี้ สิ่งที่ใช้ในโลกนะ สิ่งที่เป็นไปกับโลกมันเป็นของชั่วคราว แต่ถ้ามันติดอยู่ในหัวใจอย่างนี้ มันพาจิตนี้เกิดตายเกิดตายมานี้ มันให้ผลมา ผลส่วนหนึ่งเกิดจากภายนอก แต่สัมผัสเล็กน้อย แต่ผลที่ในหัวใจมันให้เกิดให้ตาย เป็นภพเป็นชาติ

นี่มันเห็นโทษของมันว่า สิ่งนี้มันมีโทษขนาดนี้เชียวหรือ แล้วเราไปติดมัน เราเป็นทาสของมัน คู่ในอำนาจของมัน เราถึงมีความจ้านกับมัน เราถึงต้องเป็นไปตามอำนาจของกิเลสตลอดไป ถ้าปัญญามันเกิดเข้ามา มันใคร่ครวญอย่างนี้ ใคร่ครวญบ่อยครั้งเข้า สิ่งนี้มันจะไปลบล้างกับความเป็นความพึงใจ เพราะกิเลสมันอยู่ที่ใจ ความพึงใจ ข้อมูลมันอยู่ที่ใจ เห็นใหม่ บ่อยครั้งเข้า ระยะของการวิปัสสนา มันจะเร็วขึ้น เร็วขึ้น เร็วขึ้น พอเร็วขึ้น คุณติ คุณพลังงานที่มันเคลื่อนตัวไปตีพลังงาน ความเร็วของพลังงาน ความเร็วความช้าของพลังงาน สิ่งที่มีมันเคลื่อนไปมันเร็วขนาดไหน

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าวิปัสสนาเข้าไปมันทอนเข้ามาให้มันสั้นเข้า สั้นเข้า ความเร็วของมันก็ไป
ดับที่จิต ดับที่จิต ดับที่จิต เข้าไปถึงตัวจิต ทำลายที่จิต สิ่งที่ทำลายจิต ข้อมูลอย่างนี้ ทำลาย
ฐานข้อมูล ถ้าข้อมูลไม่มี เราจะไปพอใจอะไร เพราะไม่มีสิ่งเปรียบเทียบ ถ้าข้อมูลมันมีอยู่ที่ใจ สิ่ง
นี้เป็นความพอใจของเรา มันเทียบข้อมูลลงไปมันก็ต้องอยากได้ ต้องมีสิ่งเปรียบเทียบมีความ
พอใจ

นี่กลับไป กรีน! ในหัวใจนะ นี้อสุภะ ทำลายกามราคะ ถ้าข้อมูลไม่มีทำลายหมด คำว่า
“ข้อมูลไม่มี” แล้วเศษส่วนมันคืออะไรละ ทำลายข้อมูลแล้ว แล้วภาชนะที่ใส่ข้อมูลละ อนาคามี ๕
ชั้นนะ อนาคามีถ้าวิปัสสนาเข้าไปมันจะปล่อยอีก ปล่อยอีก ถ้าปล่อยอย่างนี้ คนเข้าใจว่าสิ่งนี้
มันเป็นมรรค ๔ ผล ๔ ติดได้นะ ความติด ว่างหมด โลกนี้ว่าง ปล่อยวางเข้ามา วิปัสสนาเข้าไป เข้า
ไป จนปล่อย ทั่วๆ ที่มันทำลายอสุภะนั้นแล้ว แล้วมันยังเข้ามาทำลายความเศษส่วนสิ่งที่อยู่ในได้
หัวใจนั้นอีก แล้วว่างหมดเลย

สิ่งที่ว่างนะ ทำลายสิ่งที่มีความรุนแรง ที่มันหลุดกระชากใจไปตลอด ใจนี้จะโดนสิ่งนี้หลุด
กระชากไป นางคันทา นางอรดี ความโลภ ความโกรธ ความหลง มันเป็นสิ่งที่มีกำลังในหัวใจ ผู้ที่
ทำลายความโกรธได้ ทำลายข้อมูลนี้มันจะทำลายความโกรธได้ ที่นี้ความโกรธ สติสัมปชัญญะเรา
พร้อม สิ่งนี้ถ้ามันสะเทือนหัวใจ ข้อมูลดับทันที มันไปไม่ได้

แต่ขณะที่ครูบาอาจารย์ออกมา เป็นกรรมการกีฬา กรรมการแข่งขันกีฬา ถ้าออกมาเพื่อ
เทศนาว่าการ สิ่งนี้เป็นการแสดงออกของกรรมการ ไม่ใช่โกรธหรือ มันเป็นกิริยา มันเป็นการ
กระทำ เพราะผู้ที่เข้าใจเรื่องสภาวะข้อมูลแล้วมันสามารถเป็นกรรมการได้โดยอิสรภาพ เป็น
กรรมการได้ด้วยไม่รัก ไม่ชัง ต่างๆ มันจะเป็นประโยชน์กับโลกนะ แต่โลกไม่เข้าใจ สิ่งนี้ว่าง
ขนาดไหน ความว่างอันนี้นะ นี่ความว่าง

แล้วใคร กิเลสอันละเอียดอำนาจไว้นะ เราจะเข้าไม่ถึง ถ้าดับที่นี้นะ อนาคามี ๕ ชั้น
จะต้องไปเกิดบนพรหม แล้วจะต้องสุกไปข้างหน้า จะไม่กลับมาเกิดอีก กามราคะนี้ทำลายจาก
หัวใจ กามภพไม่มาอีกแล้ว เพราะวิภูษะนี้เป็นสิ่งที่ไม่สืบต่อ แต่ก็ยังต้องไปสภาวะนั้น

นี่ฟังสิ ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าละเอียดขนาดนี้นะ ละเอียดลึกซึ้งเข้า
มาในหัวใจจากภายในของเราละ ลึกซึ้งเข้ามาในหัวใจของเรา เพราะอะไร เพราะเวลาธรรมชาติในตัว

พระไตรปิฎก ในทฤษฎีนั้นมันเป็นเรื่องการศึกษา เป็นสิ่งที่ว่าศึกษามาให้เป็นแบบแผน แต่ขณะที่จิตเข้าไปสัมผัสนี้ทำอย่างไร

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมามันละเอียดอ่อนขนาดนี้ แล้วเราทำเป็นพยาน เราปฏิบัติเป็นพยานเข้ามาในหัวใจของเรา มันทำลายล้างเข้ามาในหัวใจของเรา จนว่างขนาดนี้มันก็เข้าใจว่าเป็นธรรม กิลเลสมันจะหลอกไปตลอด อำพรางไปตลอด ยิ่งกิลเลสมันยิ่งละเอียดขนาดไหนนะ ตั้งแต่ปุ๋ยคายายลงมา ปุ๋ยคายายมันประสบการณ์ของจิตมันมีมหาศาลยิ่งอำพรางได้แบบเนียนมาก ถ้าแบบเนียนขนาดนี้ เราจะทำอย่างไร เราจะติดสภาวะแบบนี้ไปตลอดเลย

แต่ถ้ามีครูอาจารย์คอยชี้นำ ๑ อานาจาสนาคอยเทียบเคียงไป เพราะอะไร เพราะสิ่งที่มันเป็นความเศร้าหมอง มันส่องใส จิตมันจะส่องใส มันจะเศร้าหมอง เพราะอะไร เพราะมันเงาของมัน มันมีความรู้สึกของมันได้ ความรู้สึกอันละเอียดนะ ไม่ใช่ความรู้สึกออกมาเรื่องของโลกที่ว่า ความโลก ความโกรธ ความหลง

ความโลก ความโกรธ ความหลง มันหายบเกินไป แต่ความคิดในตัวมันเอง อย่างเช่นเรานี่ เราทำความสะอาดร่างกายเราแล้วเรายู่เฉยๆ เดี่ยวมันก็มี เรากระทบแดดเราก็ร้อน เวลาลมพัดมา มันก็เย็น นี่ความร้อนความเย็นมันมาจากไหน เพราะอะไร เพราะมันมีเรา เพราะมันมีเรา มันถึงมีแรงกระทบ ถ้ามันยังมีจิตอยู่ ถ้ามันมีวิชาอยู่ มันมีผู้เป็นเจ้าของอยู่ ว่างขนาดไหนมันก็เป็นความรู้สึกของมัน

นี่ถ้ามันถอนการอำพราง ปล่อยการอำพรางได้ อรหัตตมรรค สิ่งที่อรหัตตมรรคณะย้อนกลับเข้าไปจับตัววิชา แล้วเกิดปัญญา ปัญญาที่มันเป็นปัญญา มหาสติ-มหาปัญญา ปัญญาจากขั้น ปัญญาจากพลังงาน ขั้นไม่ใช่จิต เวลาจิต พลังงานเกิดมาจากขั้น ขั้นคือปัญญาที่มันทำงานต่อเนื่องกัน มันมีผู้รับผู้ส่ง ขั้วบวกขั้วลบ ทำงานร่วมกัน

แต่ขณะที่เป็นวิชาทำอย่างนั้นไม่ได้ วิชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขาราปจฺจยา วิญญฺณํ มันเป็นปัจจยการ มันเป็นอันเดียวกัน แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้วยปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกอธิบายไว้ ปฏิจฺจสมุปบาทเป็นปัจจยการอย่างนั้น ขณะที่เราเข้าไปพิจารณาเข้าไป มันไม่เป็นอย่างนั้นหรอก มันแยกไม่ได้ อย่างนั้น มันจะจึงพืดอย่างนั้นไม่ได้ จึงพืดอย่างนี้มันเป็นทางวิชาการ

ไม่ใช่เกิดมาแล้วสร้างสมกิเลสไปให้เกิดอีก เกิดอีก เราจะไม่เกิดอีก ถ้าเราไม่ให้กิเลสมาอำ
พรางเราได้ เราจะเพิกถอนความเป็นเครื่องของกิเลส ต่อสู้กับมันด้วยกำลังของเรา ด้วยสติ ด้วย
ปัญญา จนถึงที่สุด เราจะประสบความสำเร็จจากด้วยเราจะมีอภัยของเรา ความเพียรเท่านั้น
กำลังเท่านั้น ปัญญาเท่านั้นของเรา จะสร้างผลของเราขึ้นมา ปัญญาของครูบาอาจารย์เป็นการชี้
ปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางกรรมวินัยไว้นี้ให้เรามีที่ก้าวเดิน ให้เรามองค
ศาสดาเป็นที่เคารพบูชาของเรา เอวัง